

ECHICHE NDI IGBO BANYERE IME MKPUKE NA BEBI MAMA NA NDU UMU AGBOGHO: NZIPUTA HA N'AGUMAGU OBIECHINA NA ONYE KPAA NKU AHUHU

Chioma C. Anagor

Umiedemede

Ime okwa abughi okwu ohuu na nti ndi mmadu n'oge a ka o di n'oge gboo n'ih na otutu umu agboghoh jizi ya mere akaoru na uzoh ha si akapu umu nwoke ejideghi onwe ha ego n'aka. N'oge gboo, nwa agboghoh ituta ime n'ulo nna ya bu ajoh agwa ma buru otu ihe na-ewetara ezinaulo obula ajoh aha ma na-ebutere umuaka nwaanyi ndi ozoh no n'ezinaulo ahuh mkpochuihu mana n'oge a, mmepe obodo na njepu agbanweela otutu ihe na nkwenye, omenala na obibindu ndi Igbo. O dighikwa mgbaruihu ohanaze na-eziputa naani ihe e mere bu na a gbanwere aha ya si na ikwu na nwa agboghoh tutara ime okwa baa ya "bebi mama". Mgbanwe aha a mere ya ka o di ka akaoru. Ihe ndi a kpaliri mmuo nchocha a ileba anya n'agumagu *Obiechina* na *Onye Kpaa Nku Ahuhu* iji ziputa ka ndi Igbo si egosiputa mgbaru ihu mgbe nwa agboghoh tutara ime be nne na nna ya ma ziputakwa echiche ndi Igbo banyere ezinaulo nwata ahuh si na ya. Ederede a gbasoro usoro nkowa ma were atutu saikoanalysis nke Sigmund Freud tuputara (1856-1939) iji mee ka isiokwu a doo anya. A choputara na e nwekwara umu agboghoh na-akpacha anya turu ime iji kechie nwoke ka o luwa ha ma nwee ndi olulu abughi nsogbu ha. Naani ihe ha choro bu iji afoh ime naputawa nwoke ego ha ji ebi ndu ma na-elekota ezinaulo ha anya nke mere na n'oge a, ha na-achoh nwoke kpatara ego maobu onye nwere ezi aha n'obodo ha ga-adiri ime ma onye ahuh o luola nwaanyi ma o lubeghi abughi ihe gbasara ha. Naani ka ha si n'uzoh ahuh gbanari ubiam na ogbenye na ndu ha. A hukwara na o bu ndi selebriti malitere akparamagwa ojoh a wee kesaa ya n'akuku niile.

Okpurukpu Okwu: Ime Mkpuk, Bebi Mama

Ndubanye

Ndi Igbo bu agburu nwere omenala, nkwenye na usoro obibindu nke di iche na nke agburu ndi ozoh n'ih na ha nwere otutu ihe ha na-agbaruru ihu maka na ha bu nsala ha. N'oge gboo, ndi Igbo ejighi nti anu na nwa agboghoh tutara ime mkpuk / okwa n'ih na o bu ajoh akparamagwa. Nwa agboghoh obula tutara ime okwa maara na o buterela onwe ya na ndi ezinaulo ya ihe mmechu ihu n'ih na ohanaze ga-ahuta ya ka onye enyeghi ezi ozuzu na nwata lagoro n'iyi. Otutu ndi ga-eji akparamagwa a na-atunyere umunne ya ndi nwaanyi tumadi ndi nke alubeghi di n'ih na ha ga-asu na ezinaulo ahuh anaghi enye umu ha ndi nwaanyi ezi ozuzu nke mere na ha na-anoh n'ulo adi ime. Nwaanyi obula dewere onwe ya ruo na o baa be di, di ya na-akwanyere ya nnukwu ugwu ma na-asopuru afoh muru ya n'ih na o gosiri na nne na nna ya zuru ya nke oma. Umu agboghoh anaghi eme enyi nwoke ya na iga binyere nwoke alughi ya alu mana n'oge a, ime enyi abughizi okwu ohuu makana umuaka na-emekwuzi enyi nwoke. Otutu nne na nna

anaghị elenyere ụmụ ha anya etu ha si ebi ndụ n'oge a n'ihu na ha weere ya na ụmụ ha so n'ihe a na-eme. E nwere ndị na-apụsịa apụ lota, welatara nne ha ihe enyi ha nwoke zunyere ha, nne ha ga-anara ha ma kelee nwoke ahụ n'agbanyeghi na o maara na nwa ya etorubeghi ihe e ji nwaanyi eme.

N'oge ugbuga, e nwere ụmụ agboghọ ndị na-ebinyere ụmụ nwoke n'ụlọ nke mere na otutu ndi mmadu ga-eche na ha bu di na nwunye na-amaghị na nke nwoke ahubeghi ndi be nke nwaanyi anya fodu ilu ya alu. Di ka ha abuo bikoro onu, ha ga na-eme ihe niile di na nwunye na-eme tinyere nke nwaanyi idi ime ma muo nwa. E nwere ndi no n'onodu a mana nne na nna ha amaghị. E nwere ndi tutara ime ka ha wee were afọ ime ahụ jide nwoke ahụ ka o luwa ha mana ha chezo na o buru na nwoke achoghi ilu nwaanyi, ihe sokwara nwaanyi ahụ mee, nke nwoke ahụ agaghị alu ya. Mgbe nwoke ahụ hapuru ya, o buru afọ ime gagharịwa maobu bulatara ya nne na nna ya. O buru onye nne na nna ya amutaghị nwoke o wee muo nwoke, o buru uru ha. Nke ozọ bu ndi kpacha anya atuta ime tumadi ndi na-achọ ụmụ nwoke kpata ego ma ha aluru nwaanyi ma ha alubeghi abughi ihe ha choro ima. Naani ihe ha maara bu na ha di ime nke ga-eme na nwoke ahụ ga na-elekota ha na nwa ha anya.

E nwekwara ụmụ nwoke ndi bu ha kpata ime okwa na ndu ụmụ nwaanyi n'oge a n'ihu na o bu ha kwere ụmụ nwaanyi a nkwa na ha ga-alu ha mana oge ha tutara ime, ha agonari ụmụ nwaanyi ndi a. E nwekwara ụmụ nwaanyi ndi hutara idi ime ka akaoru n'oge a tumadi ndi nke na-adijiri ụmụ nwoke nwere ego ime. Ha na-eji ime ahụ na nwa ha muru ka uzọ ha si anaputa ụmụ nwoke ndi a ego ma burukwa uzọ ha si abu ndi a ma ama n'obodo tumadi o buru na onye o muuru nwa ahụ bu onye a ma ama maobu onye si n'ezinaulo nwere nnukwu aha puta. A na-ahụ ndu a n'etiti otutu ndi selebriti bu ndi otutu ndi mmadu na-elegara anya idi ka ha. O bu n'aka ha ka iji ime okwa baa ogaranya si gazuo ebe niile wee dizia ka o bughi ajo ihe nwa agboghọ ituta ime ma muo nwa n'ulo nna ya.

N'oge gboo, a na-ekwu na nwa agboghọ tutara ime okwa maobu ime mkpuke mana n'oge a, a baghariri ya aha kpoo ya "bebi mama" nke mere ya ka o di uto okpukpo na nti mana o meghe ya ka o buruzia na ihe nwa agboghọ a mere bu ezigbo ihe. O hiaara ahụ ihu selebriti enweghi nwa maobu bebi mama ma ndi luru nwaanyi ma ndi alubeghi nwaanyi. Mayor (2018) kwara echiche nwaafọ Igbo onye otiegwu Ebirim nke a na-akpo (Exbrown) gbasara nwaada Linda onye a ma ama n'owa ntaneeti maka akaoru ya na okwu o na-ekwu, tutara ime mkpuke wee muo nwa nwoke. Kama otutu ndi mmadu ga-akatọ agwa ahụ, ha gaa n'ihu na-eto ya. Ihe ahụ bu iwe nwa okorobia o ji puta n'owa intaneeti si ka o kwuo uche ya gbasara agwa ahụ di ka onye Igbo o bu.

Exbrown kwara na omenala ndi Igbo megidere ime mkpuke n'agbanyeghi onye tutara ya; onye selebriti, onye nna ya nwere ego maobu nwa onye ogbenye. O gara n'ihu kwuo na ndi mmadu anaghị akatọ ajo omume tumadi mgbe onye nwere ego kpata ya mana o buru nwa ogbenye kpata agwa ahụ, ndi mmadu achọ ka e rie anu ya. O kwuru na o bu ya mere o ga-eji katọ agwa otu nwaada Igbo a na-akpo Linda Ikeji kpata maka na o meghe ya, otutu ndi na-eto eto ga-echezi na o bu ezigbo ihe.

Chepkoech na Ogetta (2021) chikọbara echiche mmadụ abụọ gbasara “bebi mama”. Onye nke mbụ bụ Adeli onyenkuzi nọ na ngalaba Saikoloji di na mahadum Moi kowara na ihe butere bebi mama bụ mgbanwe batarala n’omenala na obibi ndu ndi nke sitere na mmepe obodo. O kowara na omenala ndi mba Afrika anabataghị ndu bebi mama maka na ha na-alu otutu nwaanyi nke omenala ha nabatara ya mere, o nweghi ka nwoke gagesi nwee ohere iluta nwaanyi ole soro ya ma gaa n’ihu inwe bebi mama. O kwukwara na mgbe gboo, itu ime mkpuke abughi ihe mmadu na-akpacha anya eme maka na onye obula maara na o bu ihe mmechu ihu mana n’oge ugbua, oke igba n’ezi n’ebe umunwoke no na ndu “achoro m ima” nke umunwaanyi emeela na ime mkpuke abughizi ihe ojoo nye otutu ndi.

Onye nke ozo bu Nze. O kwuru na n’uche ya, o na-ata ndi selebriti uta bu ndi otutu ndi ntorobia na-elegara anya buzi ndi makuru omume inwe bebi mama wee kesaa ndu ahụ ebe niile. Ya mere n’oge a, otutu ndi ntorobia anabatala ndu “bebi mama maobu bebi dadı”. Iji kwado ihe o kwuru na o bu ndi selebriti webatara udi omume a, e gosiri ufodu ndi selebriti nwere bebi mama na Naijiria. Ha gunyere;

- Davido: nwere bebi mama ise; Sophia Momodu, Amanda, Chioma Rowland onye nke o mechara luo ka o mutara ya otu nwa nwoke a kporo Ifeanyi, Larissa Yasmin na Ayotomide Labinjo
- Wizkid: nwere ato; Shola Ogudu, Binta Diallo, Jada Pollock
- Tuface: nwere ato; Sumbo Ajaba na-azazi Sumbo Adeoye ka o luchara di, Pero Adeniyi, Annie Idibia onye nke o mechara luo ka otutu afọ gara o ji mutara ya nwa nwaanyi.
- Timaya: nwere ato; Barbara Nwaokolo, Tama na Dunnie Onasanya
- Flavour nwere abuo; Anna Banner na Sandra Okagbue
- Oritsefemi nwere abuo; Nabila Fash na Aisha Adebukunmi
- Tekno nwere otu; Lola Rae
- Zlatan nwere otu; Davita Lamai
- IK Ogbonna nwere otu; Sonia Columbus
- Olamide nwere Maria Okanrende dgz.

Nchocha a ga-eleba anya n’akwukwo agumagu *Obiefuna* nke Ogbalu, F. C dere na *Onye Kpaa Nku Ahuhu* nke Nwadike, I. U dere iji gosiputa;

- Ime okwa na etu ezinaulo di iche iche si huta ya
- Echiche ndi Igbo gbasara ime okwa
- Ihe di iche iche nwa agboghọ tuta ime okwa na-agabiga n’oge gboo

Atutu

Atutu e ji tuchaa agumagu ndi a bu atutu saikoanalysis nke Sigmund Freud tuputara n’agbata afọ (1856- 1939). Ifejirika (2014) kowara na nke a bu atutu na-eleba anya n’onodu ime mmuo mmadu nke na-eme o ji akpa agwa etu o si akpa. Sigmund Freud bu dokita na-ahu maka ime mmuo mmadu nke mere o ji tuputa atutu a ma were ya ruo oru na ndu ndi o na-elekota anya. O kewara atutu a uzo ato;

Iidi: nke a bụ akụkụ ahụ mmadụ nke na-edunye mmadụ ikpa agwa adighi mma n'ih i na naanị ihe ọ choro bụ ihe ga-atọ anụ ahụ uto di ka izu ohi, ikwa iko, ndakpo nwaanyi, igbu mmadụ, ise ihe osise, itụ asị dgz. Akụkụ ahụ a anaghị echemi echiche ime tupu o mee ihe obula

Igo: nke a bụ akụkụ ime mmụọ nke na-echemi echiche ime tupu o nwee mkpebi obula maobu mee ihe obula. O na-eche ka mpụtara mkpebi ya ga-adị n'odiniihu ma na-agbanari ajo agwa nke si n'ajo mkpebi

Supaigo: nke a bụ akụkụ ime mmụọ nke nọ n'etiti iidi na igo. O na-ahụ na ọ dighi nke mefere ihe oke di ka ikpa ajo agwa ga-eweta ngaramara maobu iju oyi n'ih i na onye ahụ na-achọ imatacha ihe tupu o mee.

Nkwa Okpurukpu Okwu Ufodu

Ime Okwa/ Mkpuke

Ime mkpuke/okwa bụ nwa agboghọ alubeghi di imụ nwa n'ulo nna ya makana oge gboo, nwa agboghọ na-anọ be nna ya ruo oge di biara luru ya mana n'oge ugbua mmepe obodo ewetarala mgbanwe n'obibindu ndi Igbo, nwa agboghọ nweziri ike ibiiri onwe ya ebe ọ na-agu akwukwo na mahadum maobu ebe ọ na-arụ ọrụ bekee. Mgbanwe a aputaghi na nwa agboghọ agbanweela aha nna ya. Ya mere e ji akwa na ime mkpuke bụ nwa agboghọ imụ nwa be nna ya makana ọ na-aza aha nna ya.

Bebi Mama

Lopesi (2018) kowara na okwu a bụ “bebi mama” bụ okwu e ji atunyere nwaanyi mtaara nwoke nwa tumadi nke nwoke ahụ alughi alu maobu nke ha abuo na-eme enyi otutu afọ o wee muro ya nwa. O kowara na aha a na mbu bụ aha mkputo nye nwaanyi n'ih i na ọ na-eziputa na ọ bụ nwaanyi na-eme enyi gbadoro ukwu n'akwamiko. E mechara, aha a gbanwee buruzia aha e ji atunyere nwa agboghọ alughi di wee mta nwa. O gakwara n'ihu kwuo na otutu ndi lingwistiks ekpebiela na ọ bụ n'okwu ndi Jamaika “bebi mada” nke putara “bebi moda” ka e si weputa okwu a bụ “bebi mama” ma were ya kwuo okwu n'afọ 1966 n'akwukwo nzisaozi “Kingston Newspaper, The Daily Gleaner”.

Na nchikota, bebi mama bụ nwa agboghọ obula a lughị alu mana ọ muuru nwoke nwa.

Nleba Anya N'agumagu Ndi a Horo Iji Gosiputa Echiche Ndi Igbo Banyere Ime Okwa na Nsogbu Ya

Obiefuna

Akuko koro ka Nwaada nwanne Obiefuna si tuta ime mkpuke be nna ya. O bụ nne ya choputara ya n'ih i na ọ na-eleru umu ya anya nke oma ma mara mgbe ihe gawara etu o kwesighi. Ogbalu (1988:101) kowaputara nke a;

...Nne Nwaada lekatar Nwaada anya ubochi ole na ole, ihe ọ huru gba ya ghari ka aru a nọ n'elu nkwi nyu gbara ijiji. Ihe ọ na-ahụ ọ bụ eziokwu ka ọ bụ na

anya ya na-arafu ya. O bõhasia anya ya ike o wee nwee ihe kochiri ya anya lebekwa Nwaada. O buru na ihu ya malitere na-egbu mara mara, na-ebu ibu teghasia eteghaa. O manyekwara abuba n'ike bia na-abu aso ka onye obi-echi. O ga-abu na Nwaada di ahụ naabọ ka o bu oria oziza ji aghugho akpudobe ya?

Nne ya gara n'ihu juo ya ihe na-eme n'ahụ ya mana egwu ekweghi Nwaada ekwu okwu n'ihia na o maara na nne ya ga-agwariri nna ya. Nke a ziputara idi n'otu di n'etiti nne na nna ya na etu ha abuo si agbakota aka onu eme ihe di n'ozuzu nwa. Udoe nne Nwaada gwara ya kwuo ka o wee mara ma o ga-agwa nna ya ka o ga-ezobe ya. O mechara gwa nne ya na o bu ime ka o di mana o kweghi ekwu aha onye tuwara ya ime ahụ.

Ka nne Nwaada gwara nna ya Obidigbo, o tiri n'oke olu n'ihia na o maara na o bu ihe mmechu ihu batara n'ezinaulo ya. (i.a 107) ziputara omume nwatakiri tutara ime okwa na-eme mgbe nna ya choputara ihe o mere n'ihia na otutu nna na-ahuta ya ka mkpochu ihu nye ezinaulo, ya mere na ha nwere ike iji iwe oku gbuo nwa ahụ. N'agbanyeghi na Nwaada rioro nne ya agwala nna ya mana nne ya gara n'ihu gwa di ya n'ihia na ha abuo anaghi ezoro onwe ha ihe obula maka na ha maara ahuhu ha tara tutu ha malite muwa nwa. Mkpu nna ya tiri mere Nwaada ji si n'ulo gbapu maka na o chere na nna ya nwere ike ibiabido ya ma meruo ya ahụ ma o buru na o gbughi ya egbu. Nne ya maara na nwa ya nwaanyi nwere ike ikpa ajo agwa mgbe o nuru olu mkpu nna ya, o wee were oso gbagawa na mkpuke ka o mara ma o nokwa n'ulo.

...O ruo mgbe o batara na mkpuke, o choputara di ka o chere na o mibara n'akwuriko di n'owere; nke o toro na-atuso ya n'azu. Obi ridara ya ma mgbe o chetara na ha ebughi oku, uche malitekwara chebe ya, agwo egbu-ala na mburu atagbue ha ebe ahụ. O were owara muru oku gaa icho ha. Mgbe nne ha biaruru nso ohia bido kpoba, "Nwaada, Nwaada, Nwaada? O za ya "ee, nne" o juu, olee Nwaada? O za ya, "o no ebe a" nne ya si; o nweghi onu? Putabanu. Ha na-aputa na-ele anya aka nri na aka ekpe imata ma nna ha o soro nne ha bia. Obi na-eti Nwaada kpim kpim kpim, ka onye a na-enuba n'ulo mkporo. Nne ya si; "o sukwanu. Mgbe m na-agwa unu, unu nuru? Ugbuga egwu atagbue gi". O duru ha baa n'ulo ha labaa.

A hukwaziri omenala ndi Igbo putara ihe na nkwenye ha di ka o si metuta nwa agboghọ tutara ime okwa iji gosi na ha bu agburu na-agbaru ihu nye ituta ime mkpuke maobu onodu bebi mama na ndu ndi ntorobia. (i.a 108) ziputara nke a;

...Omenala obodo bu ichupu onye tuuru ime mkpuke achupu n'ulo nna ya. O na-agbaga be onye nwere obi izize n'ebe o no di ka n'ikwu nne ya maobu na be nwanne ha nwaanyi bi be di maobu nwanne ha nwaanyi maobu nwa nne nna ha nwaanyi. A na-eme nke a n'ihia na o megidere iwu ino na mkpuke mu nwa. O bua na di na nwunye enweghi nwa nwoke maobu na o ghoro nwa ya nwaanyi agho were tutu ime mkpuke, ha anaghi arapu maobu rachie ya ka o na-atu na-amu na-enweghi di. O gaghị isa ishi tupu o mua ya bu nwa nke putara na o ghaghị ikpozu aha n'otu n'otu nwoke niile ha na ya mekoru. O saghi mua nwa ahụ, nwa ahụ aburu nwa aru atunye ya n'ajo ohia choo nwa nri o kpuu aru. Onye ime ghoro be nne ya na-enweghi di na-ata ntu site na mmeso ojoo nne na nna ya na umunne ya ufodu ga-emeso ya ebe obula o no n'ihia na ha na-asị o hiri aka

n'anya mee ka ọ ghọ ha ahịa. Otu ihe Obiefuna mere Nwaada ọ na-echefughi na ndụ ya bụ na ọ kweghi nna ya chụpụ ya.

...Tupu ọ na-ekwe izu, nne Nwaada chopụtara na ọ dị arụ naabọ, ọ fiọzuela ebe dum na ọ dị ime mkpuke. Onye nụ ya, ọ fufee isi sị; “tufiakwa. Bụ kwa azi ugbua? Ha tee, ha rachasịa; ọ bughị mụ na ha. Nke e chegoduru na ọ dighi emepia nnu, ọ na-atawa akwa okuko. “Umụ okorobia nke nụ ya, ọ dapụ na nkirinkị ọchị mụ kohi kohi jiri ya na-akụ akukụ sị; “ọ chajaala; Nwaada nwọ-jụ-di, i ga-alụ di ngwa ugbua. i lụtaghi mmụọ ibe isi, i lụta eke ogha”. Ha na-etipukwa mmụọ onuekuru-ya, ahụ na-ajụ Nwaada oyi enweghi atụ n'ihu na nnunnu akụ tūrū n'ọnụ amaghị ebe. Ihe ọ na-eme bụ izo na mkpuke nne ya. Ọ dighi apụta n'ama ma ya fọdụ ije mmiri, nkụ maobu ohia. O zoro n'ime ulọ mkpuke nne ya di ka a ga-asị na orịa na-eke efe ji ya.

Ebe a gosiri etu ndi Igbo si ahuta nwa agboghọ nọ n'ulo nna ya mụọ nwa. Ọ bughị naani na otutu na-eji onye ahụ eme ihe amụ mana nne na nna ya na-aga n'ihu chowara ya di ga-alụ ya ngwa ngwa ka o si n'ulo pụọ gaa ebe ahụ mụọ nwa ahụ ka o nwee nna ga-enye ya aha nna makana ọ nọrọ n'ulo mụọ ya, nwa ahụ agaghị enwe ugwu ebe obula. Otutu ga na-akpọ ya “nwa amutoro amuto” ebe ufodu ga na-akpọ ya “nwa enwe nna”. Ihe niile nwere ike itinye nwa agboghọ ahụ inwe obi nkoropu maobu iwepu ndu ya ka o zuoro uwa ike.

Onye Kpaa Nkụ Ahuhu

Nwadike (1989) ziputara akuko banyere Amaka bu nwa agboghọ na-eme enyi nwoke mana ka ọ tutara ime ga gwa enyi ya nwoke Ikechukwu, Chijioke bu enyi Ikechukwu gwara Ikechukwu gonari Amaka makana ọ buru na o were maka ihunanya kweta na ọ bu ya tūwara Amaka ime, ọ ga-egbochiri ya agamniihu ya n'ebe agumakwukwo ya nọ. Ikechukwu mere ka enyi ya nwoke si gwa ya mana ka afọ gachara mgbe Ikechukwu luru nwaanyi, afọ ime siiri ha ike nke ukwu nke mere na nwunye ya malitere iga na nke ndi amuma ebe a nọ gwa ya ihe kpata amughi nwa n'ezinaulo ya n'ihu na Amaka ji obi mgbawa wee buo Ikechukwu onu na ọ gaghi amuta nwa n'ua ya ebe ọ bu na ọo gonariri ya.

Akuko a gosiri na Amaka bu isiagwa akpachaghi anya tuta ime fodusia iji ya choo ka o jide Ikechukwu ka ọ luo ya mana ọ maara na ọ bu ihe mmechu ihu nye ezinaulo ya na onwe ya n'ihu na onu ndi mmadu ga-akpogbu ya. Mana, Ikechukwu n'onwe ya maara na ọ bu ya nwe nwa mana ndumodu Chijioke nyere ya mere ka ọ gbaghapu Amaka. O wutere ya na ọ tutara ime ma zoo onwe ya ezo mana otutu ndi n'oge ugbua ga-ebuputa afọ ha n'owa intaneet ma were ya na-ese foto mana kama ndi ezinaulo ya na ohanaze ga-akatọ omume ahụ, ha ana-etu ya aha n'owa intaneti ma na-agwa ya na afọ ime amaka ya n'ahụ. (i.a 1-3) gosiputara omume Amaka oge ọ choputara na ọ di ime iji ziputa echiche ndi Igbo banyere ime okwa na nwatakiri ka nwere ihere n'ihu ya.

Amaka: (n'ulo Amaka ha ebe naani ya nọ n'olu akwa)

chi m egbuo m!, giniḍi ka m ga-agwa chi m?

Giniḍi ka m ga-agwa nne m? Ikechukwu araputala m ee. Atokwa m, egbuo m! Amaka atura ime? Agwara m Ik agwa si ya na adighi m sef oge ahụ, o si m na enweghi ihe ga-emenụ. Ngwanụ, ihe emeela. Gini ka ụwa ga-agwa m? gini ka ndi ulorụ anyi ga-ekwu? Olee anya m ga-eji ahụ ukochukwu anyi? O bu m gawa agawa ka o bu m lawa alawa? Che!

Ala anyi ekwela ngwere gbaa aji. Aga m agakwuru IK ugbu a a na-enwebeghi ihe merenụ ka a mara ihe a ga-eme. Aga m aga maka na a naghị ahapụ isi gwowara ike aju. Ik ga-amatariri ihe o mere, onye gburu onye o gburu, ya buru o.

Ikechukwu: i si ime ka i si gini? kedụ ka o siri mee? Ya buru egwu kwusikwa ya.

Amaka: i na-aju m ka o siri mee, abụ m Meri nne Jizos na-adiri ime n'akpaghi aka? i kpara

nkwa aka, o were kwuonu

Ikechukwu: nke ahụ abughị okwu, ihe m na-achọ n'ukọ elu ahụ m ya n'ukọ ala, ezigbo shotu metodu. Amaka, egwu atula gi, mesa ahụ

Amaka: IK, ka Chukwu gozie gi n'atumatu a ka onye obula n'ime anyi ghara inwe obaramgbalielu. Ka m bia lawa.

Ka Ikechukwu gonariri Amaka di ka enyi ya Chijioke si gwa ya, Amaka laruru ma koro nne ya ije ya n'ihu na nne ya maara na Ikechukwu gwara nwa ya okwu olulu mana o bughị ya ka o ga-eji tuba ya ime. Nne Amaka bu Ukachi kasiri nwa ya obi ma gwa ya na o kaara ya mma imu nwa ahụ kari ite ime maka na o bu aru iwufu obara n'obodo ha. (i.a 14) Ukachi gosiri nkata di n'etiti ya na nne ya

Amaka: gini ka m ga-eme? Kedụ ka m ga-esi ebu afọ ime enweghi onye nwe ya?

Ukachi: o bu maka ya ka i ga-eji tinye aka n'ihe ojoo ala na-asọ nsọ? Ala anyi soọ ya nsọ n'ihu na onye tere ime egbuola ochu

Amaka: kedụ ka m ga-esi die ihe nke a?

O nwere okwu Ukachi kwuru mgbe o na-agba nwa ya ume ka o jide onwe ya aka ma hapu ihe ndi mmadu ga-ekwu nke gosiputara echiche otutu ndi banyere ime okwa n'oge a. (ihu 15) o kwuru si;

...mana nke ahụ egbula gi uche maka na e nweghi ihe bu ahuru mbu. Otutu umu agboghọ n'ala a, aturuchaala ime, muo umu ha n'emeghi ndoka efe di na ya.

Okwu a gosiri na e nwere umu agboghọ ndi enweghi ihere na ha tutara ime ma muo ya. O gosikwara na o bughị ihe ohu na nti ohanaeze na nwa agboghọ na-atuta ime be nna ya ma muo ya naani na e nwere ndi o buuru ihe mmechu ihu ma nwee ndi enweghi ihe ha ji ya kporo.

Ihe ndi a Choputara

A choputara na ndi Afrika tumadi agburu ndi Igbo na-agbaru ihu n'ihe gbasara nwa agboghọ ituta ime mkpuke be nna ya. Ha huru ya ka akparamagwa nwa azughị azu na

nwa enweghi nkwanye ugwu n'onwe ya n'ih i na nwa agbogh o kwesiri idobe onwe ya ocha ruo na o luo di. Nke a ga-eme ka di ya na ndi be ha na-akwanyere ya ugwu ma na-enye ya nsopuru ruuru ya n'ih i na ha ga na-ahuta ya ka onye kwesiri ntukwas i obi. Mana n'oge ugbua, otutu ezinaulo na ndi mmadu anaghi ahuz i ya ka ajo ihe n'ih i mmepe obodo. A hukwara na mmepe obodo wetara ngwakorita na obibi ndu ndi Afrika na ndi mba ozo, nke a mere ndi selebriti ji nomie ndu bebi mama malite i na-ebi ya na Naijiria. O bu ndi selebriti malitere ndu a tupu o gazuo ebe niile. Otutu ndi selebriti a nwere bebi mama abuo ma kari a ebe umu nwaanyi ha nwekwara bebi dadi.

Ndu bebi mama agbanweela echiche otutu ndi banyere ime okwa n'ih i na ha na-ahuz i ya ka uzo obibi ndu. E nwere ndi si na ya akpata ego n'ih i na umu nwoke ndi ha muuru nwa/ umu ga na-eweta ego e ji elekota nwa/ umu ha anya ma nwekwaa ego ha na-enye nke nwaanyi mntara ha nwa.

Nchikota na Mmechi

O di oke mkpa na mmadu obula maara omenala, nkwenye na etu agburu ya si ebi ndu iji gbaziere onwe ya na ndi ezinaulo ya uzo obibindu. O dikwa mkpa na ndi ntorobia oge ugbua mara na n'agbanyeghi na mmepe obodo wetara otutu mgbanwe n'obibindu ndi Igbo mana o meghe na ha enweghizi ihe ha na-as o oyi di ka nwa agbogh o ituta ime n'ulo nna ya maobu gaa n'ihu ina-amuru nwa okorobia emeghi ihe obula n'isi ya nwa n'udi bebi mama wee na-anaputa ya ego.

Umu okorobia oge ugbua kwesiri imatakwa na nwa obula nwaanyi omeghi ihe n'isi ya muuru ya abughi nke ya di ka omenala si di n'agbanyeghi ihe obula o na-atunye n'isi nwa agbogh o ah u na nwa ya. Ozo, o nwee ihe mere ka nwa agbogh o ah u nwuo ebe o na-amu nwa, ndi be ha jide nke nwoke, o ga-alu nwa ha n'ozu di ka ufodu obodo n'ala Igbo si eme. Ihe ndi a niile mere na bebi mama abughi obibindu ndi Igbo ga-anabata makana o megidere omenala na nkwenye ha.

Aro

Nwanchocha na-atu aro ndi a iji nyere aka hu na ndi mmadu lebara anya banyere ndu bebi mama na ime mkpuke n'oge a iji gbochie nsogbu o na-ebute n'obibindu ndi Igbo.

- O di mkpa ka ndi selebriti na-eje ejije Igbo lebaa anya n'udi ndu ha na-amuta na mba ofesi tumadi ndi megidere omenala, nkwenye na obibindu ndi Igbo nke ha na-eziputa n'onyoonyo ma na ndu ha di ka ndi otutu ndi ntorobia na-elegara anya
- Ohanaeze kwesiri ileba anya n'udi ozuzu ha na-enye umu ha n'oge a nke megidere echiche ndi Igbo banyere ozuzu nwa

- O dika mkpa ka ndi Igbo jigidesia omenala, nkwenye na obibindu ha aka nke ukwuu ma kuziere umu ha nsọ ha iji gbochie ngwakorita obibindu ndi agburu ozọ maobu mba ozọ.
- Ezinaulo obula kwesiri inye umu ha ndumodu banyere ime mkpuka na ndu bebi mama ma mee ka ha mata na o bu aru ma burukwa ihe mmechu ihu nye ezinaulo obula.
- Umu agboghọ kwesiri ijisi ike na-akwanyere onwe ha ugwu site n'ihu na ha atutaghi ime mkpuka maobu ghọ bebi mama nye nwoke alughi ha alu. Ha kwesikwara igba mbọ choọ oru aka iji na-akpata ego nke ha ka ha wee gbanari onwunwa iji ndu bebi mama mere uzọ e si anaputa nwoke ego.
- Ndi odee agumagu Igbo kwesiri ina-ewebata echiche ndi Igbo banyere ime mkpuka ma gaa n'ihu ina-akatọ ndu bebi mama nke na-achọ imebi alumalu na ndu ndi mba Afrika tumadi agburu ndi Igbo

Anagor, Chioma C.

Ngalaba Amumamu Igbo, Afrika na Nzikoritaosi

Mahadum Nnamdi Azikiwe, Oka

cc.anagor@unizik.edu.ng

Edensibija

Chepkoech, A. na Ogetta, D. (Oktoba 24, 2021). “Baby Mama Culture a Threat to Marriage Institution”. Waghachitere site na <http://www.thecitizens.com> na Mee 27, 2023

Ifejirika, E. (2014). *Introduction to Literary Theory, Criticism and Practice*. Oka: Mabcom Systems

Lopesi, L. (Jenuwari 30, 2018). “Baby Mama Drama: What You Need to Know About the Term “Baby Mama”. Waghachitere site na <http://www.thespinoff.co.nz> na Mee 26, 2023

Mayor, D. (Mee 22, 2018). “ Linda Ikeji, Ime Mkouke is Condemable in Igboland-Exbrown Reacts to Linda’s Pregnancy”. Waghachitere site na <http://www.dezmayorz.org> na Ogostu 9, 2023

Nwadike, I. U. (1989). *Onye Kpaa Nkụ Ahụhụ*. Onicha: Kawuriz & Manilas Publishers

Ogbalu, F.C. (1988). *Obiefuna*. Onicha: University Publishing Company

Ogunlade, S. (Juun 29, 2020). “Four Stages of Being a Baby Mama”. Waghachitere site na www.thenigerianvoice.com na Mee 26, 2023